

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ – REVIEW

Περιεγχειρητική συμβουλευτική παιδιού

Κουτελέκος Ιωάννης

Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ, Νοσηλευτική Α, ΤΕΙ Αθήνας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συμβουλευτική αποτελεί τμήμα του επαγγελματικού ρόλου των νοσηλευτών και απαραίτητη προϋπόθεση για την παροχή ολιστικής φροντίδας.

Σκοπός της παρούσης εργασίας ήταν η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη συμβουλευτική παιδιών που υποβάλλονται σε χειρουργείο.

Υλικό και μέθοδος : Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε περιελάμβανε αναζήτηση ανασκοπικών και ερευνητικών μελετών κατά το χρονικό διάστημα 2005-2009, στην ηλεκτρονική βάση «pubmed» που αναφέρονταν στη συμβουλευτική παιδιών που υποβάλλονται σε χειρουργείο, με τη χρήση λέξεων κλειδιών: συμβουλευτική, περιεγχειρητική φροντίδα, ολιστική φροντίδα.

Αποτελέσματα : Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η συμβουλευτική ασκείται από κατάλληλα εκπαιδευμένα και ισορροπημένα άτομα που διαθέτουν επικοινωνιακές δεξιότητες. Προϋπόθεση της αποτελεσματικής συμβουλευτικής είναι ο διάλογος, όπου ο νοσηλευτής-σύμβουλος ύστερα από προσεκτική ακρόαση θέτει παρατηρήσεις, εισηγήσεις, προκειμένου να ενισχύσει την αυτοεικόνα, την αυτογνωσία και την αυτοπεποίθηση του παιδιού και να βελτιώσει την ψυχική του κατάσταση. Η περιεγχειρητική συμβουλευτική διαδικασία ως μέρος της ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας θα πρέπει να έχει ένα πλάνο εξατομικευμένης εφαρμογής είτε βρίσκεται στο προεγχειρητικό – διεγχειρητικό ή στο μετεγχειρητικό στάδιο.

Συμπεράσματα : Η αποτελεσματική συμβουλευτική στη φροντίδα παιδιού που υποβάλλεται σε χειρουργείο συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών και στη αύξηση του βαθμού ικανοποίησης των νοσηλευομένων παιδιών και των οικογενειών τους.

Λέξεις κλειδιά: Συμβουλευτική, περιεγχειρητική φροντίδα, ολιστική φροντίδα.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Κουτελέκος Ιωάννης,
Αγίου Νεκταρίου 14, Γλυφάδα,
Αθήνα 165-62,
Τηλ : 697-4875766

Perioperative counseling in children

Koutelekos Ioannis

Laboratory collaborator, Nursing Department A, TEI, Athens, Greece

ABSTRACT

Counseling is a part of professional role of nurses and a prerequisite for holistic care.

Aim: The aim of the present study was to review the literature about Counseling of children that undergo surgery.

Material and method: The methodology of this study included bibliography research from both the review and the research literature, between 2005-2009 mainly in the pubmed data base which referred to Counseling of children that undergo surgery, using the key words: Counseling, perioperative treatment, holistic care .

Results: In the literature it is cited that counseling is provided by well trained and balanced individuals that have communication skills. Prerequisite of effective counseling is Conversation, where the nurse-consultant after elaborate listening proposes remarks, proposals, in order to enhance self-image, self-knowledge and self-esteem of the child and improve its' personal emotional state. Perioperative counseling procedure as a part of the holistic care of children should follow and individualized approach either on preoperative and postoperative stage.

Conclusion: Ultimate goal of effective counseling to children that undergo surgery is to improve the quality of provided care and increase the degree of satisfaction of hospitalized children and their families.

Keywords: Counseling, perioperative treatment, holistic care.

CORRESPONDING AUTHOR

*Koutelekos John,
Agiou Nectariou 14, Glyfada,
Athens. 165-62,
Tel : 697-4875766*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμβουλευτική αποτελεί τμήμα του επαγγελματικού ρόλου των νοσηλευτών και απαραίτητη προϋπόθεση για

την παροχή ολιστικής φροντίδας, η οποία γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ του σώματος και του πνεύματος του ασθενούς. Αναλυτικότερα,

η Συμβουλευτική ενισχύει το θεραπευτικό αποτέλεσμα καθώς οι επαγγελματίες υγείας δεν εστιάζουν μόνον αντιμετώπιση της νόσου αλλά δίδουν σημασία στην επικοινωνία και τη σχέση μεταξύ ασθενούς και θεραπευτών.¹⁻⁴

Η Συμβουλευτική είναι βίωμα των προβλημάτων του ασθενούς, όπου οι νοσηλευτές με πλήρη αυτογνωσία συμμετέχουν στην ενσυναίσθηση των ανησυχιών και των αποριών του, με διαίσθηση και φαντασία. Αποτελεί μια βαθιά εμπιστευτική, βοηθητική και ενισχυτική σχέση μεταξύ συμβούλου και ασθενή που στηρίζεται στην κατανόηση και στο σεβασμό. Ουσιαστικά με τη συμβουλευτική δημιουργείται μια νέα δυναμική στη σχέση νοσηλευτή, ασθενή και οικογένειας.¹⁻⁴

Ο διάλογος αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της σχέσης, όπου ο σύμβουλος ύστερα από προσεκτική ακρόαση θέτει παρατηρήσεις, εισηγήσεις, προκειμένου να ενισχύσει την αυτοεικόνα, την αυτογνωσία και την αυτοπεποίθηση του ατόμου και να βελτιώσει την προσωπική ψυχική του κατάσταση, δηλ., να ανακουφιστεί από τη λύπη και τη στενοχώρια, να αντιμετωπίσει θετικά κρίσιμες καταστάσεις όπως πένθος, σοβαρή ασθένεια, αναπηρία, απώλεια, κατάθλιψη, προβλήματα στην οικογένεια, στο επάγγελμα, κ.ά. Το πρόγραμμα συμβουλευτικής παρέμβασης είναι εξατομικευμένο καθώς όση διαφορά υπάρχει στην σκέψη κάθε

ανθρώπου τόση διαφορά υπάρχει και στη συμβουλευτική φροντίδα κάθε αρρώστου.¹⁻⁵

Η άσκηση συμβουλευτικών παρεμβάσεων απαιτεί ικανότητα για αναγνώριση και επίγνωση ακόμα και των ανεπαίσθητων αλλαγών που συμβαίνουν στον συμβουλευόμενο άνθρωπο και γενικότερα επιβάλλει στο νοσηλευτή να παραμείνει απόλυτα επικεντρωμένος στον άνθρωπο.

Η συμβουλευτική ασκείται από κατάλληλα εκπαιδευμένα και ισορροπημένα άτομα που διαθέτουν επικοινωνιακές δεξιότητες και κάνουν λεπτούς χειρισμούς προκειμένου να αποφευχθούν αρνητικές επιρροές στον τρόπο της βίωσης αυτού που συμβουλευέται. Για την καλύτερη εκπαίδευση, τα νοσηλευτικά τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να στραφούν προς την προετοιμασία προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων συμβουλευτικής. Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση στη Νοσηλευτική θα πρέπει να συμπεριλάβει τη διδασκαλία συμβουλευτικών δεξιοτήτων, ώστε να μπορούν οι Νοσηλευτές να εξοικειωθούν με τις συμβουλευτικές παρεμβάσεις, που μπορούν να ασκούν στα πλαίσια του νοσηλευτικού τους έργου. Επίσης, οι νοσηλευτές της κοινοτικής Νοσηλευτικής, θα πρέπει να απευθύνονται στο ευρύ πληθυσμό με συμβουλευτικά προγράμματα σε θέματα πρόληψης και αποκατάστασης.⁵⁻⁹

Όσον αφορά στην Νοσηλευτική φροντίδα παιδιού που θα υποβληθεί σε χειρουργείο θα

πρέπει να υπάρχει ένα πλάνο εφαρμογής, προς οποιοδήποτε παιδί χρήζει βοήθειας είτε βρίσκεται στο προεγχειρητικό - διεγχειρητικό ή μετεγχειρητικό στάδιο.

Η εφαρμογή της Περιεγχειρητικής Συμβουλευτικής Νοσηλευτικής σε παιδιά επιδιώκει με την ανάπτυξη της επικοινωνίας μέσα από πολυσύνθετα κανάλια, ανάμεσα σε εργαζόμενους νοσηλευτές και ασθενείς (παιδιά και γονείς) και ανάμεσα σε εργαζομένους στο γενικότερο σύστημα της Περιεγχειρητικής Φροντίδας να βελτιώσει την ποιότητα παροχής υπηρεσιών και να αυξήσει το βαθμό ικανοποίησης των νοσηλευόμενων παιδιών και των οικογενειών τους.^{10,11}

Το άτομο που μπορεί να ασχοληθεί με αυτό τον τομέα της Περιεγχειρητικής Νοσηλευτικής Συμβουλευτικής μπορεί να είναι και Νοσηλευτής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με Παιδαγωγική Κατεύθυνση και εξειδίκευση στην Συμβουλευτική Υγείας καθώς και με εμπειρία επαγγελματική από το χώρο του Χειρουργείου και των Χειρουργικών Κλινικών.

Η εφαρμογή της Περιεγχειρητικής Νοσηλευτικής Συμβουλευτικής εφαρμόζεται : περιεγχειρητικά, διεγχειρητικά, μετεγχειρητικά.

Προ-εγχειρητική - Συμβουλευτική Παρέμβαση

Η προ-εγχειρητική συμβουλευτική παρέμβαση περιλαμβάνει διάφορα στάδια έως την ημέρα του χειρουργείου, τα οποία συνοψίζονται ως εξής :

Συμβουλευτική Προσαρμογής:

Περιλαμβάνει τη περίοδο της εισόδου στο νοσοκομείο ώστε το άτομο να προσαρμοστεί στο εκάστοτε περιβάλλον και να αξιοποιήσει τον εαυτό του μέσα σε αυτό.¹²

Συμβουλευτική Επικοινωνίας και Διαπροσωπικών Σχέσεων:

Περιλαμβάνει την επικοινωνία του Νοσηλευτή με το παιδί και τους γονείς, ώστε να εδραιωθεί ή σωστή ανθρώπινη σχέση και να εγκατασταθεί η σωστή επικοινωνία με τους άλλους επαγγελματίες υγείας.⁷

Συμβουλευτική Πληροφόρηση -

Εκπαίδευση: Περιλαμβάνει την παροχή πληροφοριών σχετικά με την επέμβαση και τα στάδια της προ-εγχειρητικής διαδικασίας όπως επίσης και την επεξήγηση των διαστάσεων της συμπεριφοράς, των προβλημάτων, των συναισθημάτων.

Συμβουλευτική Στήριξης:

Αφορά στη ψυχική στήριξη που παρέχει ο Νοσηλευτής στο παιδί και στους γονείς απομακρύνοντας τους φόβους, την αβεβαιότητα και την

ανησυχία για την έκβαση της νόσου. Η ενεργητική ακρόαση παρέχει ενθάρρυνση και ενίσχυση ώστε το άτομο να ανακουφισθεί από τον προεγχειρητικό φόβο.^{13,14}

Συμβουλευτική Συνεργασίας: Θεωρείται απαραίτητη καθώς ο Νοσηλευτής θα πρέπει να συνεργαστεί και με άλλους επαγγελματίες υγείας που απαρτίζουν την εγχειρητική ομάδα, όπως θεράποντα ιατρό, χειρουργό, αναισθησιολόγο, νοσηλευτή χειρουργείου και αναισθησιολογίας. Η συμβουλευτική συνεργασία απευθύνεται σε ένα τρίτο υπεύθυνο μέρος του οποίου η ενέργεια μπορεί άμεσα ή έμμεσα να επηρεάζει το συμβουλευόμενο παιδί που θα χειρουργηθεί.⁵ Αυτό το μοντέλο της προεγχειρητικής συμβουλευτικής μπορεί να τροποποιηθεί και για τους συγγενείς ή το οικείο περιβάλλον του ασθενούς.

Διεγχειρητική Συμβουλευτική Παρέμβαση

Συμβουλευτική «Μετάβασης – Τοποθέτησης»: Η είσοδος του παιδιού στο χώρο του χειρουργείου από την κλινική είναι η μετάβαση σε ένα άγνωστο χώρο που κάποιες φορές τον αντικρίζει, αφού δεν είναι απαραίτητη η προνάρκωση. Η σωστή συνοδεία και συνεχής ενημέρωση μέχρι την ώρα της τοποθέτησης στο χειρουργικό τραπέζι αποτελεί ουσιαστική παράμετρο της συμβουλευτικής διαδικασίας διότι επιτρέπει

στον ασθενή να σχηματίσει ένα σχήμα ή νοητική εικόνα της χειρουργικής εμπειρίας. Όσο πιο διευκρινιστικές είναι οι αισθητήριες πληροφορίες, τόσο πιο εύκολη και γρήγορη είναι η ανάρρωση.¹⁵⁻¹⁷

Συμβουλευτική σε κατάσταση κρίσης –

άγχους: Ως γνωστό, το περιβάλλον του χειρουργείου όπως επίσης και οι εντατικοί ρυθμοί που επικρατούν σε αυτό δημιουργούν στο παιδί έντονο άγχος και «κρίση», που μπορεί να εκφράζεται με απειλή ζωής. Για την αντιμετώπιση του άγχους συνιστάται στο χώρο αναμονής του χειρουργείου πριν την χειρουργική επέμβαση, η ακρόαση μουσικής. Επίσης, η παρακολούθηση βιντεοταινιών με παιδικό χιουμοριστικό περιεχόμενο μειώνει την προ-εγχειρητική ανησυχία και κάνει πιο άνετη τη διεγχειρητική και μετεγχειρητική πορεία του παιδιού.¹⁸

Συμβουλευτική στήριξη – πληροφόρηση:

Η θεραπευτική συζήτηση «θεραπεία ενόρασης» για την ανακούφιση της προεγχειρητικής ανησυχίας, θα πρέπει να συνεχίζεται και στην είσοδο του χειρουργείου από εκπαιδευμένο νοσηλευτή, ώστε τα παιδιά να αντιμετωπίζουν την ανησυχία τους, να αποκτούν ενόραση των αιτιών της ανησυχίας και να αντιμετωπίζουν τα συναισθήματά τους με εποικοδομητικό τρόπο.

Μετεγχειρητική Συμβουλευτική Παρέμβαση

Συμβουλευτική μετεγχειρητικής στήριξης: Κύριο μέλημα του νοσηλευτή είναι η εκπαίδευση γονέων και παιδιού και η ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής στην εκπαίδευση του παιδιού, η οποία μειώνει το άγχος του αποχωρισμού στο παιδί από τους γονείς του, το χρόνο παραμονής στο νοσοκομείο και την πιθανότητα επαναισαγωγής. Επίσης, με τη συμβουλευτική στήριξης, τα παιδιά κλαίνε λιγότερο, ευαισθητοποιούνται παιδιά και γονείς σε θέματα αγωγής υγείας και εκπαιδεύονται σε δεξιότητες που πριν ήταν άγνωστες αλλά τώρα σημαντικές για την έξοδο από το Νοσοκομείο.¹⁹⁻²²

Θεραπευτική Συμβουλευτική: Αφορά στις καθαρά θεραπευτικές λειτουργίες της Συμβουλευτικής που ταυτίζονται με εκείνες της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας και της Ψυχοθεραπείας όταν αυτές είναι αναγκαίες να πραγματοποιηθούν και πάντα στα πλαίσια της εποπτείας και της διεπιστημονικής συνεργασίας.⁵

Συμβουλευτική για λήψη αποφάσεων: Πολλές φορές οι χειρουργικές επεμβάσεις που γίνονται αλλάζουν την ιδεατή εικόνα του εαυτού των παιδιών, την εικόνα σώματος τους με αποτέλεσμα να βιώνουν χαμηλή

αυτοεκτίμηση για αυτό η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του κάθε παιδιού ξεχωριστά είναι δυνατή μέσω συνεχών αποφάσεων και επιλογών των ίδιων και των γονιών τους.²³⁻²⁷

Συμβουλευτική για επίλυση προβλημάτων: Αφορά κυρίως στη χρονική περίοδο μετά την χειρουργική επέμβαση και μετά την έξοδο από το νοσοκομείο, όπου ο νοσηλευτής παρέχει πληροφόρηση σε θέματα αποκατάστασης ή δευτερογενούς πρόληψης. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, οι γονείς απαιτούν περισσότερη ενημέρωση από τους επαγγελματίες υγείας αναφορικά με την κατάσταση του παιδιού τους, τα προβλήματα που προέκυπταν από το σχέδιο φροντίδας και το ρόλο που ανέμεναν να διαδραματίσουν οι γονείς.²³⁻²⁷

Συμβουλευτική ανάπτυξης δεξιοτήτων καθημερινής ζωής: Η συμβουλευτική παρέμβαση όταν γίνεται για μεγάλο διάστημα μέσα στο χώρο του Νοσοκομείου και σε χρόνιες ασθένειες μπορεί να βελτιώσει τις επικοινωνιακές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές και τις δεξιότητες επιβίωσης των παιδιών. Συχνά στα διάφορα στάδια συμπίπτουν πολλές εφαρμογές της Συμβουλευτικής για αυτό και χρειάζεται μια οργανωμένη ομάδα με οργανωτική επιτροπή, συντονιστή, επικεφαλής, μέλη που θα διασφαλίζουν εξατομικευμένο μοντέλο παροχής φροντίδας με κριτήρια δυναμικής αξιολόγησης.⁵

Συμπεράσματα

Στη Νοσηλευτική, η επαγγελματική ικανοποίηση θεωρείται η ψυχική εκείνη κατάσταση κατά την οποία οι νοσηλευτές αισθάνονται ότι οι βιοψυχοκοινωνικές τους ανάγκες εκπληρώνονται και ο εσωτερικός τους κόσμος γεμίζει από το επίπονο αλλά και το ανθρώπινο έργο που παρέχουν στους πάσχοντες.

Η Συμβουλευτική αποδίδει εφόσον υπάρχει σωστό εκπαιδευτικό σύστημα μέσα στον οργανισμό του Νοσοκομείου που αξιολογείται συνεχώς και ελέγχεται η ικανοποίηση των νοσηλευόμενων παιδιών.

Για αυτό βασικό μέλημα είναι να εκπαιδευτεί το όλο προσωπικό υγείας σε εφαρμογές, δεξιότητες της Συμβουλευτικής, όπως προαναφέρθηκαν στην μελέτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παπαδάτου Δ., Αναγνωστόπουλος Φ. Η ψυχολογία στο χώρο της υγείας, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999.
2. Μαλικιώση - Λοΐζου Μ. Συμβουλευτική : Μέθοδος Πρακτικής Προσέγγισης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1992.
3. Μαλικιώση - Λοΐζου Μ. Εφαρμογή της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας σε ειδικές κοινωνικές ομάδες. Πανεπιστημιακές Σημειώσεις ΤΕΑΠΗ-ΠΜΣ' 'Ειδική αγωγή, Αθήνα, 1996.
4. Μαλικιώση - Λοΐζου Μ. Συμβουλευτική Ψυχολογία, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1996
5. Δημητρόπουλος Ε. Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία, Εκδ., Γρηγόρης, Αθήνα, 1998.
6. Dickson DA, Hargie O, Morrow NC. Communication skills training for health professionals : an in instructor's handbook», Chapman and Hall, London, 1989.
7. Dryden W, Mearns D. Experiences in Counseling in action. Sage, London, 1990.
8. Egan G. Exercises in helping skills, A training manual to accompany the skilled helper, 3rd edition, Belmont Books, Cole , 1985.
9. Peplau H. Interpersonal relations in nursing Macmillan, Basingstoke, 1998.
10. Hanlon JM. Teaching effective communication skills. Nursing Management, 1996; 27 (4):48b, 48d.
11. Walsh M, Walsh A. Measuring patient satisfaction with nursing care: experience of using the Newcastle Satisfaction with Nursing Scale. Journal of Advanced Nursing, 1999; 29, 307 –315.
12. Wilkinson S. Confusions and challenges. Nursing Times, 1992;88:35, 24 –28.
13. Kain ZN, Mayes LS, O' Connor TZ, Cicchetti DV. Preoperative anxiety in children. Predictors and outcomes". Arch Pediatric Adolesc. Med. 1996;150:12.1238-1245.
14. Kain ZN, Mayes LS, Caramico LA. Preoperative preparation in children: a cross –sectional study. J.Clin Anesth. 1996; (6): 508-514.
15. Fortier MA, Chorney JM, Rony RY, Perret-Karimi D, Rinehart JB, Camilon FS, et al. Children's desire for perioperative

- information. *Anesth Analg.* 2009;109(4):1085-90.
16. Li HC, Lopez V, Lee TL. Psychoeducational preparation of children for surgery: the importance of parental involvement. *Patient Educ Couns.* 2007;65(1):34-41.
17. Smith L, Callery P. Children's accounts of their preoperative information needs. *J Clin Nurs.* 2005;14(2):230-8.
18. Gaberson K.B. The effect of humorous and musical distraction on preoperative anxiety. *AORN J.* 1995;62 (5), 784 -788.
19. Jones D. The effect of parental participation on hospitalized child behavior. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing,* 1994;17(2):81 -92.
20. Scrimin S, Haynes M, Altoè G, Bornstein MH, Axia G. Anxiety and stress in mothers and fathers in the 24 h after their child's surgery. *Child Care Health Dev.* 2009;35(2):227-33.
21. Melnyk BM, Alpert-Gillis L, Feinstein NF, Crean HF, Johnson J, Fairbanks E, et al. Creating opportunities for parent empowerment: program effects on the mental health/coping outcomes of critically ill young children and their mothers. *Pediatrics,* 2004;113(6):e597-607
22. Sarajärvi A, Haapamäki ML, Paavilainen E. Emotional and informational support for families during their child's illness. *Int Nurs Rev.* 2006;53(3):205-10.
23. Neil S. Parent participation: literature review and methodology. *British Journal of Nursing,* 1996;5 (1): 34 -40.
24. Sarajärvi A, Haapamäki ML, Paavilainen E. Emotional and informational support for families during their child's illness. *Int Nurs Rev.* 2006;53(3):205-10.
25. Diamantopoulou E. Parents' needs for information about the management of their chronically ill children, *Nosileftiki,* 2009; 48 (3): 317-324. (Article in Greek)
26. Chadwick BL. Assessing the anxious patient. *Dent Update.* 2002;29(9):448-54.
27. Shields L, Young J, McCann D. The needs of parents of hospitalized children in Australia. *J Child Health Care.* 2008;12(1):60-75.